

PATVIRTINTA

Vilniaus savivaldybės Grigiškių „Šviesos“
gimnazijos direktoriaus

2020 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. V-150

VILNIAUS SAVIVALDYBĖS GRIGIŠKIŲ „ŠVIESOS“ GIMNAZIJOS PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus savivaldybės Grigiškių „Šviesos“ gimnazijos (toliau – Gimnazija) tvarkos aprašo (toliau - Aprašo) paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, fiziškai ir emociškai sveiką ir saugią aplinką, be prievartos ir smurto, apraiškų.

2. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Vilniaus savivaldybės Grigiškių „Šviesos“ gimnazijoje.

3. Remiantis tvarkos aprašu, gali būti papildyti gimnazijos vidaus veiklos dokumentai, (mokinio taisyklės), siekiant lanksčiai reaguoti į kintančią aplinką ir jos reiškinius, taip pat užtikrinant patyčių prevencijos ir intervencijos įgyvendinimą gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašas parengtas pagal Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašą, patvirtintą Vilniaus miesto savivaldybės 2016 m. birželio 30 d. administracijos direktoriaus įsakymu Nr. 30-1602, remiantis šiais principais:

4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (socialinė padėtis, lytis, seksualinė orientacija, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtiniai bruožai ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys: gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, susidūręs su patyčių reiškiniu, privalo stabdyti jas nedelsiant, veikti savo nuožiūra ir remiantis aprašu bei gimnazijoje galiojančiais vidaus dokumentais, taip pat pasinaudodamas reikalinga pagalba;

4.3. veiksmų imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir/ar pareigų, bei nepriklausomai nuo agresorių ar aukų amžiaus bei pareigų.

5. Visi gimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai, globėjai, rūpintojai ir kiti darbuotojai) – supažindinami su gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka. Mokytojai, švietimo pagalbos specialistai bei mokiniai supažindinami pasirašytinai.

6. Visi gimnazijoje priimti patyčių prevencijos veiklos sprendimai turi būti vykdomi, o jų veiksmingumas aptariamas.

7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

7.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir (ar) užgauliojant) ir (ar) netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

7.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, pjudymas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

7.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, stumdymas, užkabinėjimas, turtinė žala, tiesioginis fizinis agresyvus kontaktas ir kt.;

7.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

7.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių, grasinančių ir (ar) gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir (ar) paveikslėlių siuntinėjimas, viešas gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir (ar) komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, taip pat siekis išvengti asmens identifikacijos, prisidengus kito asmens tapatybe.

7.2. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama.

7.3. **besityčiojantysis** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir (ar) prisidedantis prie jų.

7.4. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

7.5. **patyčių stebėtojas** – asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias.

7.6. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių švietimo, informavimo viešinimo ir aktyvių veiksmų priemonių.

7.7. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams, esant poreikiui įtraukiant tėvus (globėjus, rūpintojus, kitus šeimos narius).

7.8. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio atpažinimui bei padėties valdymui, reiškinio raidos, poveikio ir pasekmių prognozavimas.

8. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu „Dėl patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašo patvirtinimo“, taip pat Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II. PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

9. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

10. Gimnazijos vadovas yra atsakingas už gimnazijos Aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinių gimnazijos patyčių prevencijos priemonių numatymą gimnazijos metiniame veiklos plane, vykdymą bei jų pristatymą gimnazijos bendruomenei.

11. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja: gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui, Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, socialinis pedagogas, psichologas, kurie kasmet:

11.1. organizuoja patyčių masto gimnazijoje tyrimą;

11.2. du kartus per metus – sausio ir birželio mėnesiais, surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų ar kuratorių dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

11.3. numato patyčių prevencijos konkrečias priemones (darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo, prevencinių programų įgyvendinimo, klasių valandėlių ir pan.) einamųjų kalendorinių metų gimnazijos veiklos plane, taip pat gali numatyti konkrečias priemones ir klasių vadovų veiklos planuose;

11.4. įvertina turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

11.5. atlieka gimnazijos prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus ir (ar) reikalingus veiksmus, atlieka vykdytų veiksmų ir taikytų priemonių analizę bei pristato rezultatus gimnazijos vadovui.

12. Klasių vadovai mokslo metų pabaigoje, dalyvaujant Vaiko gerovės komisijos nariams, aptaria prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis socialiniam pedagogui.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

13. Visais įtariamų ir (ar) realių patyčių atvejais *kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys*:

13.1. reaguoja, įtarus ir (ar) pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. primena agresoriui gimnazijos nuostatus ir elgesio taisykles;

13.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą teikiančius specialistus, asmenis ar institucijas: policiją ir (ar) greitąją pagalbą – 112; Vaikų liniją – 116 111, Vilniaus pedagoginę psichologinę tarnybą: tel. 8 5 265 0908, 8 5 265 0912.

13.4. informuoja klasės vadovą ar kitą atsakingą gimnazijos bendruomenės asmenį apie įtariamą ir (ar) įvykusias patyčias;

13.5. *mokiniai*, siekiant sustabdyti patyčias, nedelsdami kreipiasi pagalbos į bet kurį gimnazijos bendruomenės narį.

13.6. atlieka kitus Gimnazijos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

14. *Gimnazijos bendruomenės atstovo* veiksmai įtarus ir (ar) pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

14.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

14.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą teikiančius asmenis ar institucijas;

14.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių, kitus galimai svarbius faktus;

14.4. informuoja klasės vadovą ar kuratorių apie elektronines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

14.5. atlieka kitus Apraše numatytus veiksmus.

15. *Klasės vadovas*, gavęs informaciją apie įtariamą ir (ar) įvykusias patyčias:

15.1. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų šeimosnarius, esant poreikiui, organizuoja pokalbius su visomis dalyvaujančiomis ir atstovaujančiomis (tarpininkaujančiomis) šalimis;

15.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti pokalbiuose;

15.3. nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingam atvejui bei kylant grėsmėms, kreipiasi į gimnazijos Vaiko gerovės komisiją ar konkrečius Apraše nurodytus asmenis ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

15.4. atlieka kitus Apraše numatytus veiksmus.

16. Gimnazijos Vaiko gerovės komisija ar gimnazijos atsakingi asmenys, įvertinus turimą informaciją:

16.1. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo šeimos narius, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

16.2. informuoja gimnazijos vadovą apie esamą situaciją;

16.3. atlieka kitus Apraše numatytus veiksmus.

17. Pastebėjus ir (ar) įtarus mokinio patyčias iš administracijos atstovo, mokytojo ar kito gimnazijos darbuotojo, kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys (mokiniai, administracijos

atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai, globėjai, rūpintojai ir kiti darbuotojai) informuoja gimnazijos vadovą, kuris imasi reikiamų veiksmų.

18. Pastebėjus ir (ar) įtarus administracijos atstovo, mokytojo ar kito gimnazijos darbuotojo patyčias iš mokinio, kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai, globėjai, rūpintojai ir kiti darbuotojai) apie tai informuoja gimnazijos vadovą, kuris imasi reikalingų veiksmų.

19. Gimnazijos vadovas, sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamas patyčias arba gimnazijos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių padėčiai ištaisyti.

20. Visiems patyčias patyrusiems asmenims pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Vykdamas smurto bei patyčių prevenciją klasių auklėtojai kiekvienus mokslo metus planuoja ir įgyvendina ilgalaikes tikslines patyčių prevencijos programas (mažiausiai 6 klasės valandėlės per metus, skiriamos patyčių temai).

22. Patyčių ar smurto atveju informaciją viešiesiems ryšiams teikia gimnazijos direktorius ar raštu įgaliojamas asmuo, nepažeisdamas Lietuvos Respublikos teisės aktų.

23. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio (kito asmens) teises ir teisėtus interesus.
